

Speelbeleid Eemnes 2020

● ● ● *Visie en uitvoering 2020-2029*

September 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Huidige situatie	5
3. Speelruimtevisie	9
4. Uitvoering 2020-2029	11
5. Financiën 2020-2029	14
6. Conclusies en aanbevelingen	16
Bijlagen:	
B1 Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering	18
B2 Uitvoeringsprogramma	23

Externe bijlagen: Speelruimteonderzoek Eemnes

Colofon

Samenwerking

Like van der Ham (Gebiedsmanager), Yorun van Kasteel (Beleidsmedewerker Sociaal Domein), Nick Scholten (Buurtsportcoach), Hans Drost (Wijkagent), Bas Verkerk (BOA), Erik Horne (Jongerenwerk), Dennus Ligter (Medewerker maatschappelijke ontwikkeling), Oscar Mulder en Rena Heilema (Beleidsmedewerkers openbare ruimte)

Uitgave

September 2020

Tekst - onderzoek - vormgeving

Speelplan: Marije Buiters, Arie Stobbe

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de aanleiding van het nieuwe speelbeleid beschreven en teruggeblikt op wat er sinds 2009 is veranderd.

Hoofdstuk 2 beschrijft de huidige situatie van de openbare speelruimte en licht de belangrijkste resultaten van het speelruimteonderzoek toe. Het volledige onderzoek en de resultaten uit het participatietraject zijn terug te lezen in het rapport 'Speelruimteonderzoek Eemnes' (externe bijlage).

De visie en speerpunten voor het nieuwe speelbeleid staan in hoofdstuk 3 en komen voort uit de resultaten van het speelruimteonderzoek en andere relevante ontwikkelingen (gemeentelijke en landelijke).

Aan de hand van de visie en het speelruimteonderzoek is in hoofdstuk 4 een uitvoeringsplan opgesteld voor de periode 2020-2029.

Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de benodigde investeringskosten voor het uitvoeren van de visie en toont de financiële verschillen met de begroting van 2009 en het scenario voor instandhouding.

In hoofdstuk 6 worden aanbevelingen gedaan voor uitvoering van het speelbeleid met betrekking tot financiële keuzes en ruimtelijke ordening.

In bijlage B1 zijn de basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering te vinden. Dit basisdocument is de leidraad voor ontwerp en inrichting van de openbare speelruimte en bij uitvoering en participatie.

Bijlage B2 bevat tabellen ter verdieping op hoofdstuk 5 Financiën.

Actualisatie speelbeleid

Aanleiding

Het speelbeleid uit 2009 is na 10 jaar toe aan actualisatie. Om het openbare speel- en sportaanbod aan te laten sluiten bij de jeugd en andere inwoners, is het immers belangrijk dat de speelruimte en het speelbeleid meeontwikkelt met haar gebruikers. Zo kan in een actueel beleidsplan beter ingespeeld worden op actuele trends en ontwikkelingen met betrekking tot de openbare speelruimte.

De belangrijkste ontwikkelingen die aanleiding geven tot actualisatie zijn:

- De budgetten die in 2009 zijn begroot voor herinrichting zijn inmiddels niet meer toereikend door (forse) prijsstijgingen van speeltoestellen, ondergronden en kosten voor de aanleg afgelopen jaren.
- De afgelopen jaren (2015-2018) zijn herinrichtingen/vervangingen uitgesteld. In 2019 is gestart met een inhaalslag.
- In de openbare ruimte worden steeds vaker door bewoners zelf (gemaakte) speeltoestellen geplaatst. Dit vraagt om basisvoorwaarden voor de praktijk.
- Klimaataadaptatie van speelplekken en nieuwe duurzaamheidscriteria voor toestellen en ondergronden zijn steeds relevanter geworden bij de inrichting van de openbare (speel)ruimte.
- Toegankelijkheid, inclusiviteit zijn belangrijke thema's bij (her) inrichting van speelruimte i.v.m. samenspel voor kinderen met en zonder beperking (samenspeelakkoord 2019) en het stimuleren van beweging bij senioren.
- Het geactualiseerde beleid en uitvoeringsplan moet aansluiten bij de omgevingswet. Dit vergt een wijkgerichte en integrale aanpak van de speelruimte.

Doel en scope

Dit geactualiseerde speelruimteplan vormt een leidraad voor de inrichting van gemeentelijke speel- en sportplekken in de periode 2020-2029. Bovenstaande onderwerpen zijn meegenomen in de visie en het uitvoeringsplan (hoofdstuk 3 en 4). Het speelruimteonderzoek dat in 2019 is uitgevoerd (zie hoofdstuk 2) vormt samen met de visie de basis voor de voorgestelde ingrepen. De komende jaren wordt vooral ingezet op levensduurverlengend onderhoud, herinrichting van centrale voorzieningen en gerichte speel-, sport, en groenimpulsen.

De basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering (bijlage 1) zijn ten opzichte van 2009 aangepast aan de hand van nieuwe inzichten en ervaringen. In deze bijlage worden concrete handvatten gegeven voor inrichting van verschillende typen voorzieningen, participatie en beheer.

Terugblik speelruimteplan 2009

Doelstellingen en uitvoering

De belangrijkste reden voor het opstellen van het beleidsplan in 2009 was de behoefte aan een samenhangend beleid en een financieel haalbaar plan voor vervangingen en investeringen. Tevredenheid van bewoners over de speelplaatsen, participatie bij herinrichting en aandacht voor zowel de formele als informele speelruimte waren eveneens belangrijke doelstellingen. Naast de vervangingsopgave/herinrichting van de speelplekken, kwamen ook een aantal andere ingrepen/aanbevelingen uit het speelbeleid voort:

- De aanleg van kindlinten (*gerealiseerd*)
- Opwaardering van 3 locaties tot bovenwijkse voorziening (*deels gerealiseerd, maar functioneren niet altijd zo*)
- De aanleg van 3 speelplaatsen in Zuidpolder (*gerealiseerd*)
- De aanleg van 1 bovenwijkse natuurspeelplek in Zuidpolder (*gerealiseerd*)
- Aanleg van een extra JOP aan de Stadswijksingel (*niet gerealiseerd*)
- Opties voor 6 extra trapveldjes (*deels gerealiseerd, zonder doeltjes*)
- 2 speelplaatsen vervallen (*niet gerealiseerd*)
- 3 speelplaatsen verplaatsen (*1 gerealiseerd, 1 extra aangelegd*)
- Het nastreven van de 3% norm (*wordt ruimschoots gehaald, 6% totaal*)

Andere aanpassingen in de speelruimte die zijn uitgevoerd vanaf 2009 zijn:

- De aanleg van een extra speelplek in Patrijzenhof
- De aanleg van een kabelbaan en klimnet bij de Stadswijksingel
- Verwijdering van de speelplek bij Klaproos

Aantal voorzieningen 2009

In het speelruimteplan 2009 staat dat Eemnes 30 speelplaatsen (incl. het skatepark) heeft. Bij nadere beschouwing blijken er 27 ingerichte openbare speelplekken (met speeltoestellen) te zijn te zijn (incl. het schoolplein van de Clusterschool). Verder zijn er nog 4 trapvelden met goaltjes (incl. 1 basketbalveld) en 1 skatepark. De totale vervangingswaarde van alle (105) toestellen werd destijds berekend op €582.750,-.

Relevante aanpassingen beleid 2020 ten opzichte van 2009

- Eemnes voldoet met 6% ruimschoots aan de 3% speelnorm (1999 Jantje Beton en NUSO), deze word daarom enkel nog gehanteerd bij nieuwbouw/inbreiding.
- Er worden andere doelgroepen gehanteerd, in lijn met de ontwikkelleeftijden.
- Demografie is niet leidend voor de inrichting en spreiding. Een goede basisdekking van speelruimte is belangrijker. Kinderen spelen overal (gescheiden ouders, gastouder, grootouders etc.). Ook zijn gedetailleerde demografische gegevens niet meer openbaar beschikbaar (AVG).

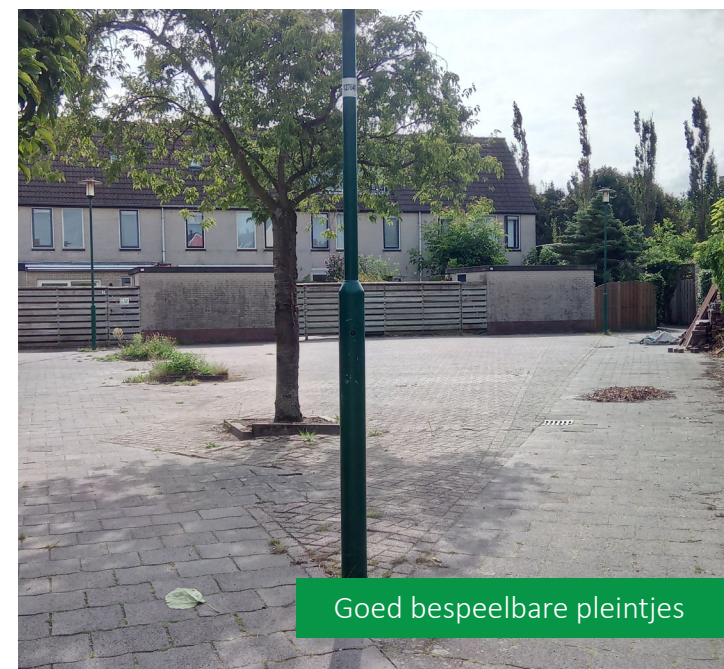
Veel speelbare grasvelden

Weinig schaduw en veel verharding

Bespeelbare en natuurvriendelijke bosjes met bloemen en vruchten

Goed speelbare pleintjes

2 Huidige situatie - Speelruimteonderzoek en participatie

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten van het speelruimteonderzoek en participatietraject beschreven. Het volledige onderzoeksrapport is terug te vinden als externe bijlage bij deze rapportage.

2.1 Openbare speel- en sportplekken 2020

Eemnes heeft in september 2020 totaal 41 openbare plekken met speel- en sporttoestellen; 30 speelplekken, 4 trapvelden met goaltjes, 1 skatepark met pannakooi. Het basketbalveld aan de Stadwijkensingel is wel openbaar, maar niet in gemeentelijk beheer. Ook zijn er 5 locaties waar een of twee (kleine) toestellen langs de wandelroute zoals een parcours of interactief toestel, deze locaties zijn meegenomen in de kaarten en onderzoeksrapportage, maar zijn geen volwaardige speelvoorziening.

De staat van de toestellen en ondergronden is over het algemeen goed, al zijn veel toestellen inmiddels ouder dan 10 jaar en een aantal van ouder dan 20 jaar. Vanwege goed onderhoud en keuze voor duurzame materialen de afgelopen jaren (RVS, Robinia hout) gaan veel toestellen langer mee dan de 'standaard' levensduur van 10-15 jaar. Ondanks het uitstellen van vervangingen de afgelopen jaren is er daarom nog geen grote vervangingsopgave op korte termijn (zie hoofdstuk 4: Uitvoering).

2.2 Werkwijze onderzoek en participatie

In augustus 2019 heeft bureau Speelplan de openbare speelruimte in Eemnes onderzocht. Tijdens het veldonderzoek zijn de speel- en sportplekken beoordeeld en ingedeeld op basis van ligging, bereik, inrichting en functie, speelwaarde en duurzaamheid. Niet alleen de ingerichte plekken zijn onder de loep genomen, maar ook de bespeelbaarheid van de openbare ruimte op buurniveau.

Een belangrijk onderdeel van het onderzoek is de participatie met kinderen en jongeren. Tijdens het onderzoek zijn zij geraadpleegd over hoe zij de openbare ruimte en speel- en sportplekken nu gebruiken voor sport en spel, wat goed is en wat anders moet. In oktober zijn wandelingen met kinderen via de basisscholen georganiseerd. Jongeren zijn in november 2019 geraadpleegd tijdens een pizza-overleg.

De laatste stap in het onderzoekstraject was de inloopavond voor bewoners over het speelbeleid. Op 21 november 2019 zijn de onderzoeksresultaten gepresenteerd en konden bewoners meedenken over het nieuw te ontwikkelen beleid.

2.3 Integrale aanpak speelruimte

Tijdens een bijeenkomst met gemeentelijke en externe professionals op het gebied van jeugd, scholen, handhaving en sport zijn de onderzoeksresultaten en raakvlakken op het gebied van openbare speelruimte besproken. Vooral bij de inrichting van bovenwijkse voorzieningen wordt een integrale aanpak vanzelfsprekend en belangrijk gevonden.

2.4 Resultaten Speelruimteonderzoek

Op basis van de bevindingen uit het speelruimteonderzoek en het participatietraject worden hieronder aanbevelingen gedaan en kansen belicht. Deze zijn in het uitvoeringssprogramma 2020-2029 verwerkt en verder uitgewerkt in bijlage B1 'Basisvoorwaarden voor inrichting'. Het volledige onderzoeksrapport inclusief resultaten van het participatietraject is terug te vinden als bijlage bij deze rapportage.

Inrichting speelhofjes

Huidige situatie: Veel speelplekken (vooral speelhofjes) liggen op korte afstand van elkaar en hebben min of meer dezelfde speeltoestellen of speelvormen. De inrichting van speelhofjes sluit goed aan bij de jongste doelgroep. Vanaf 8 a 9 jaar mogen kinderen vaak zelfstandig verder weg spelen.

Kansen en aanbevelingen

- **Afstemming en uitdaging:** Door de inrichting van plekken op elkaar af te stemmen krijg je op buurniveau een uitdagendere speelruimte en kunnen kinderen op verschillende manieren en plekken spelen. Hierbij moet wel worden gelet op de sociale situatie in een buurt; mogen kinderen wel of niet in een ander speelhofje spelen (van ouders of van elkaar). Kies voor een inrichting die lang leuk blijven en samenspel stimuleert; let op met 'mini' toestellen voor 0-4 jaar, want die staan er 15 jaar.
- **Variatie op buurniveau:** Variëren kan in toestelkeuze, maar ook in speelvormen. Bijvoorbeeld door een plek met natuurlijke speelaanleidingen of juist als steppleintje in te richten.
- **Inrichten zonder toestellen:** Door de korte afstand tussen speelplekken binnen een aantal buurten is het niet altijd noodzakelijk om elke speelplek (her) in te richten met speeltoestellen. Mocht wel behoefte zijn aan speelinrichting dan kan eventueel met speelaanleidingen worden gewerkt.

Participatietraject 2019: Kinderen, jongeren en andere bewoners denken mee over de speelruimtevisie en kansen voor uitvoering

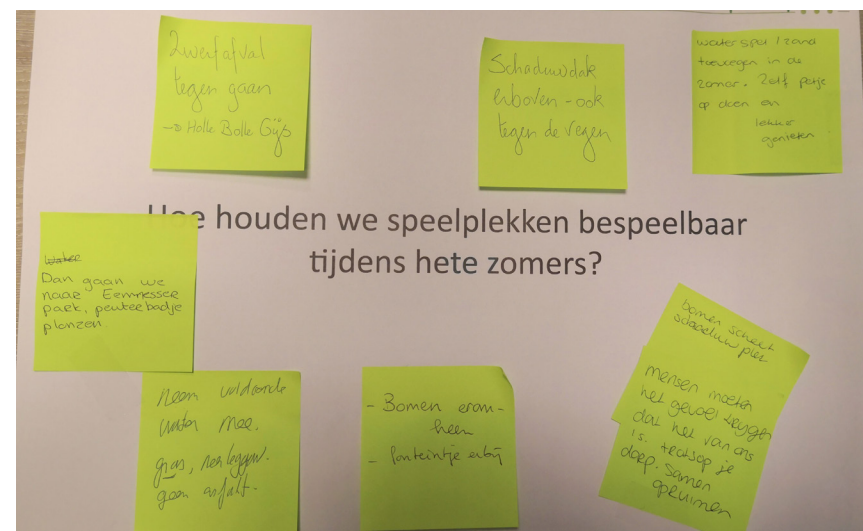
Jongerenoverleg

Bewonersavond

Kinderwandeling met de 7-sprong

2 Huidige situatie - Speelruimteonderzoek en participatie

Inrichting grote speel- en sportplekken

Huidige situatie: Grotere buurt- en wijkspeelplekken zijn nu vaak ingericht voor een (te) jonge doelgroep (0-9 jaar). Op sommige plekken staan wel veel toestellen, maar is er toch te weinig uitdaging (hoogte, fysieke uitdaging of avontuur).

Kansen en aanbevelingen

- **Buurtspelplekken:** Door buurtspeelplekken in te richten met een combinatie van spelen en sport worden deze plekken uitdagender en aantrekkelijker voor een bredere doelgroep. De belangrijkste doelgroep voor buurtspeelplekken is 9-14 jaar, de kinderen die de speelhofjes zijn 'ontgroeid'. Bij voorkeur wordt ingezet op de doelgroep 0-14 jaar door verschillende speelvormen toe te passen en goed te zoneren.
- **Bovenwijkse voorzieningen:** Voor de bovenwijkse voorzieningen wordt de doelgroep bepaald aan de hand van de ligging en ruimtelijke mogelijkheden. Zo zijn de skatebaan en Stadwingsingel geschikte voorzieningen voor jongeren en is het Plantsoen (de Koeienspeelplek) een locatie waar juist met de inrichting rekening moet worden gehouden met het beperken van overlast i.v.m. de ligging dicht op de huizen. De Clusterschool en Watersnip waren in 2009 aangemerkt als bovenwijkse voorziening, maar vervullen in de praktijk niet deze functie.
- **Verblijf en ontmoeting:** Op buurtspeelplekken en bovenwijkse voorzieningen is het belangrijk om ontmoeting en verblijf te stimuleren. Dit kan o.a. door: voldoende zitgelegenheid, balans tussen zon en schaduw, een centrale/open ligging en goed onderhoud van deze plekken, prettige uitstraling.
- **Toegankelijkheid:** Het is aan te bevelen om bij de inrichting van grote/centrale speel- en sportplekken rekening te houden met een goede toegankelijkheid van kinderen (en andere bewoners) in een rolstoel of scootmobiel. Een goede begaanbaarheid en voldoende bewegingsvrijheid zijn belangrijk evenals de een inrichting die inclusiviteit en samenspel bevordert. Dit blijft natuurlijk maatwerk in samenspraak met inwoners.
- **(Drink)water:** Het toevoegen van een watertappunt of waterspel op centrale speelplekken kan de verblijfswaarde vergroten.

Verbeteren sportaanbod

Huidige situatie: Verspreid over Eemnes liggen verschillende openbare trapvelden en grasvelden om vrij te voetballen. Eemnes heeft een skatepark met hierbij een basketbalveld en pannakooi

Kansen en aanbevelingen

- **Verbreden sportaanbod:** Door de inrichting te verbeteren en te combineren met een of meerdere andere sporten zoals basketbal of volleybal, kan het sportaanbod worden verbeterd. Onder jongeren is behoefte aan meer BMX mogelijkheden of een aparte locatie hiervoor.
- **Netwerk sport:** Het is aan te bevelen om op elke buurtspeelplek en wijkspeelplek tenminste een vorm van sport of beweging te faciliteren.
- **Beweegtoestellen:** Er leeft een wens/behoefte voor sportattributen zoals een sportparcours voor volwassenen/senioren op het Plantsoen. De ervaring (van Speelplan) leert dat dit vaak het beste werkt in combinatie met een programma vanuit een sportorganisatie (bootcamp of fysio etc.). Statische toestellen zonder bewegende onderdelen zijn over het algemeen multifunctioneler en laagdrempelig in gebruik.

Klimaat en duurzaamheid

Huidige situatie: Eemnes heeft veel openbare groene ruimte. Een groot deel van de speelplekken is verhard i.c.m. kunststof ondergronden en is er weinig schaduw. Dit is minder gunstig voor de bespeelbaarheid in de zomer en de afwatering.

Kansen en aanbevelingen

- **Vergroenen:** Om de bespeelbaarheid in de zomer te vergroten is het aan te bevelen om speelplekken (zeker speelhofjes tussen de woningen) te vergroenen met gras en bomen. Dit draagt ook bij aan de klimaatbestendigheid van buurten door het verminderen van hitte tussen woningen en vergroting van de wateropslagcapaciteit.
- **Duurzame ondergronden:** door het gebruik van natuurlijke ondergronden (gras, zand, schors) verbetert de afwatering, ook worden deze ondergronden minder warm in de zomer. Deze ondergronden vergen soms wel een intensiever onderhoud. Bij een keuze voor kunstondergrond hebben circulaire materialen de voorkeur; bovenlaag van EPDM (pak's-vrij) is duurzamer dan kunstgras; beter recyclebaar, slijtvaster, langere levensduur, minder plastic in het milieu.

3 Speelruimtevisie – Waar willen we naartoe?

3.1 Visie

De thema's duurzaamheid en gezondheid zijn belangrijk voor de toekomstige inrichting van de openbare speelruimte. Het speel- en sportaanbod nodigt uit tot beweging, ontspanning, ontmoeting en samenspel voor jong tot oud. Dat gaat verder dan alleen de inrichting van speelplekken en heeft ook betrekking op de bespeelbaarheid van de openbare ruimte in het algemeen. Bewonersparticipatie speelt een hoofdrol bij de inrichting van speel- en sportplekken.

Met het oog op de toekomst, wordt de inrichting van speel- en sportplekken groener en duurzamer. Groene speelruimte stimuleert kinderen om in beweging te komen en draagt bij aan klimaatverbetering van de woonwijk. Een groenere openbare (speel) ruimte is essentieel voor het creëren van een gezond leef- en speelklimaat voor inwoners.

3.2 Speerpunten

Duurzame speelruimte: Speel- en sportplekken dragen bij aan verduurzaming van de openbare ruimte; minder verharding en kunstmatige ondergronden, meer groen voor waterbuffer en schaduw, hergebruik en verlengen levensduur en inrichting met circulaire materialen.

Gezonde speelruimte: De openbare speelruimte draagt bij aan de gezondheid en het welbevinden van inwoners; het stimuleren van beweging door verbetering en verbreding van het sportaanbod, vergroting gebruik- en verblijfswaarde in de zomer door groene inrichting en een watertappunt op centrale plekken.

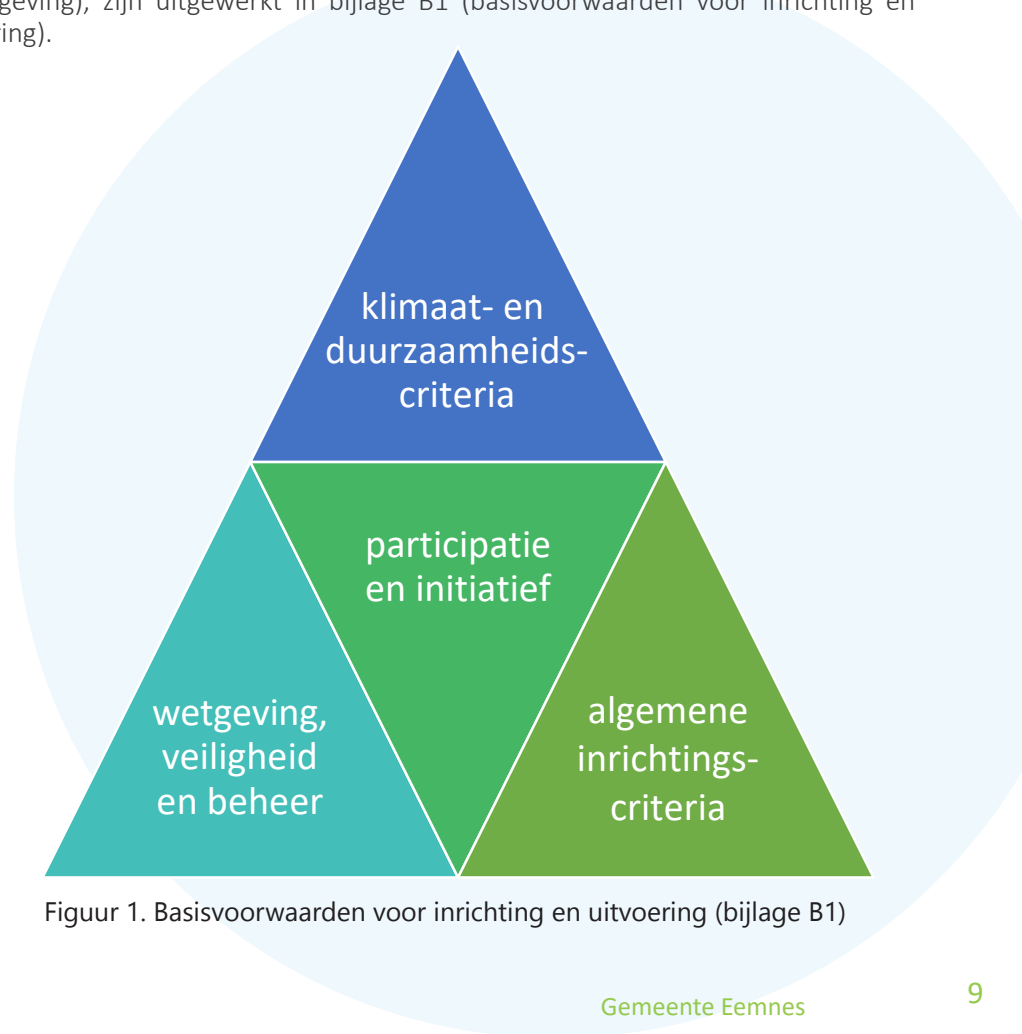
Speelruimte dicht bij huis: In elke buurt is ruimte om te spelen en te bewegen in de vorm van vrije speelruimte of een ingerichte speelplek; per buurt ten minste een centrale speelplek, of een netwerk van speelhofjes, initiatief en betrokkenheid bij inrichting en (groen) onderhoud op speelplekken stimuleren.

Speelruimte voor iedereen: Grote (buurt- en wijk) speelplekken worden ingericht voor een brede doelgroep; multifunctioneler en toegankelijker, gericht op ontmoeting, samenspelen en beweging.

3.3 Visiekaart

Op basis van de speerpunten uit deze speelruimtenotitie, het speelruimteonderzoek en het participatietraject (2019) is een visiekaart gemaakt, zie vorige pagina. Deze kaart is een brug tussen onderzoek, visie en uitvoering. Op de visiekaart is het huidige speelruimteaanbod terug te vinden én de voorgestelde ingrepen voor de verbetering van de speelruimte in de periode 2020-2029.

Overkoepelende kaders die voortvloeien uit de speelruimtevisie en op alle speel- en sportplekken van toepassing zijn (o.a. circulariteit, toegankelijkheid, uitdaging of wetgeving), zijn uitgewerkt in bijlage B1 (basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering).

Figuur 1. Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering (bijlage B1)

4 Uitvoeringsplan 2020-2029

Op basis van het speelruimteonderzoek en de speelruimtevisie is voor de periode 2020-2029 een uitvoeringsplan opgesteld. In dit hoofdstuk wordt het programma en de planning toegelicht en de twee-fase aanpak beschreven.

4.1 Uitvoeringsprogramma

De ingrepen kunnen worden onderverdeeld in drie categorieën:

- A. Regulier; herinrichting, omvorming en aanleg
- B. Impulsen
- C. Optionele projecten

Op de visiekaart (pagina 8) zijn de ingrepen terug te vinden. In hoofdstuk 5 volgt de financiële onderbouwing van het uitvoeringsprogramma. In bijlage B1 zijn de 'Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering' te vinden. Deze zijn leidend bij aanpassing en aanleg van speel- en sportplekken.

Omdat de speelruimte, de visie hierop en de behoeften vanuit inwoners onderhevig zijn aan verandering, is het belangrijk om tenminste elke 5 jaar opnieuw de stand van zaken op te maken en de uitvoering te evalueren/actualiseren.

A. Regulier (10-15 jaar)

Om een goed netwerk van speel- en sportplekken te behouden is het advies om de meeste locaties op termijn opnieuw in te richten. In de buurten waar naar verhouding veel speelplekken liggen op korte afstand van elkaar, wordt voorgesteld enkele plekken 'om te vormen'. Op korte termijn zullen twee natuurlijke speelplekken worden gerealiseerd ter bevordering van de speeldiversiteit.

- **Speelhofjes, buurtplekken en trapveldjes:** deze zorgen voor een goed speel- en sportaanbod op buurtniveau. Niet al deze locaties worden weer hetzelfde ingericht; op een aantal grotere/centrale plekken wordt het speel- en/of sportaanbod uitgebreid en op een aantal kleinere locaties en plekken met een beperkt bereik en gebruik zal de inrichting worden vereenvoudigd. Het jaar van aanleg in combinatie met de technische staat is leidend voor wanneer plekken 'aan de beurt zijn' voor herinrichting. Door levensduurverlengend onderhoud na 10-15 jaar verschuift de termijn voor vervanging en gaan toestellen langer mee.
- **Bovenwijkse locaties:** Dit zijn locaties die een bovenwijkse (gemeentebrede) functie vervullen en/of intensief worden gespeeld. Op korte termijn is het sportveld aan de Stadwijkstraat toe aan vernieuwing, hetzelfde geldt voor de speelvoorziening op het Plantsoen en een deel van het

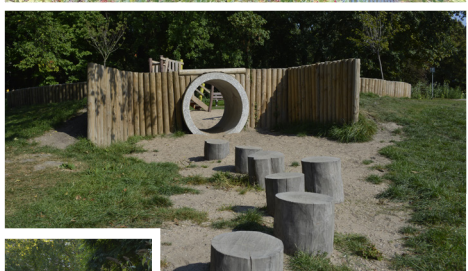
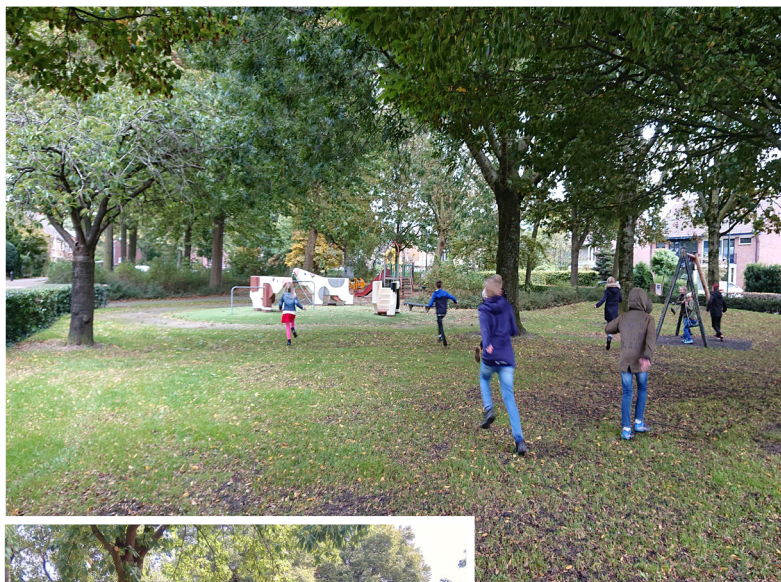
schoolplein van de Clusterschool. De Skatebaan is in 2019 opgeknapt. Voor al deze locaties is het advies om levensduurverlengend onderhoud elke 5 jaar uit te voeren vanwege de hoge speelintensiteit.

- **Omvormen speelplekken:** Op deze plekken verdwijnen de speeltoestellen op termijn (als de technische staat daar aanleiding toe geeft), maar de ruimte zelf wel behouden blijft als speelruimte. Een alternatieve invulling voor de plek (bijv. groen, moestuin, speelaanleidingen) is mogelijk als bewoners actief willen participeren bij de realisatie en het onderhoud. Bij weinig animo vanuit de buurt wordt omgevormd tot gras of ander groen. Indien er toestellen vrijkomen die nog in orde zijn, worden deze elders in de gemeente hergebruikt.
- **Aanleg nieuwe locaties:** in 2020 is de natuurspeelplek in Zuidpolder als nieuwe locatie gerealiseerd. Ook op Roerdomp wordt in 2020 een natuurlijke speelplek aangelegd als aanvulling op de huidige kleine speelplek.

B. Impulsen (2020-2022)

Impulsen zijn bedoeld om snel gerichte verbeteringen door te voeren in de openbare speelruimte. Voor het merendeel van de impulsen op de visiekaart geldt het advies om hier dan ook actief uitvoering aan te geven. Zo worden de verbeterpunten die voortvloeien uit de speelruimtevisie op korte termijn zichtbaar. Hiermee wordt opvolging gegeven aan het speelruimteonderzoek en participatietraject dat in 2019 is gedaan. Op niet alle aangegeven speelplekken is het mogelijk om de impuls op korte termijn uit te voeren. Dit wordt dan opgepakt bij de herinrichting of onderhoud.

- **Impuls spelen en sport:** Op de centrale, grotere buurtplekken en bovenwijkse voorzieningen wordt een breed speel- en sportaanbod geadviseerd. Op deze locaties is een onderscheidende inrichting van belang zodat kinderen en andere bewoners uit heel Eemnes worden bediend in een divers speel- en sportaanbod. Nu is de inrichting vaak te minimaal voor de functie die deze plekken (zouden moeten) vervullen. Door een speel- of sportimpuls worden er extra speel- of sportmogelijkheden toegevoegd om het aanbod te verbeteren en/of doelgroep te verbreden.
- **Impuls groen:** Voor speel- en sportplekken met veel stenen en weinig schaduw is het advies: meer gras, bomen en bespeelbaar groen. Dat is belangrijk voor de klimaatbestendigheid van de plekken en buurten (afwatering, verkoeling), maar ook voor de speel- en verblijfswaarde (beschutting, exploratief spel).

Circulair
INCLUSIVITEIT
Ontspannen
KLIMAAT
BESCHUTTING

Natuurlijk
SPEL
BEWEGEN
JONG TOT OUD
WATER

SCHADUW
plezier
speelbosjes en struinnatuur
Biodivers

UITDAGING

4 Uitvoeringsplan 2020-2029

C. Optionele projecten

Op de visiekaart zijn opties verbeeld die voortkomen vanuit de actuele ontwikkelingen in Eemnes. De investeringen die nodig zijn voor de aanleg of aanpassingen zijn niet meebegroott in het speelruimtebudget 2020-2029. Vanwege kostenefficiëntie is het natuurlijk gunstig om deze projecten gelijktijdig uit te voeren met de ingrepen vanuit het reguliere vervangingsprogramma of samen met de impulsen. Bij de aanleg van nieuwe, of uitbreiding van bestaande locaties moet rekening worden gehouden met het effect op de onderhoudskosten.

- **Struinnatuur-route en klim-klauterparcours:** Met de komst van de nieuwbouw aan de Hasselaarlaan (nabij de Hilt), verdwijnt een deel van de speelruimte in deze buurt; het voetbalveld en de struinstruiken rondom. Een struinroute door het groen en langs de speelplekken in de Noordbuurt biedt een uitkomst voor de hele wijk en zorgt meteen voor een divers speelaanbod.
- **Buitengymlocatie scholen:** De bovenwijkse speel- en sportvoorziening aan de Stadwijksingel ligt centraal in de gemeente en is goed bereikbaar voor de scholen. Het kan daarmee een (zomers) alternatief zijn voor de gymzaal in het Huis van Eemnes. Hetzelfde geldt voor het schoolplein van de Clusterschool. Nadere afstemming met de scholen is nodig over het (gewenste) gebruik van deze locaties en eventuele aanpassingen die nodig zijn voor de buitengymles.
- **Beweegtuin Plantsoen:** Voor deze bovenwijkse locatie leeft de wens voor de aanleg van een beweegtuin waar senioren gebruik van kunnen maken. Vanwege de gebiedsontwikkeling rondom de Hasselaarlaan wordt de jeu de boulesbaan verplaatst naar het Plantsoen.

4.2 Uitvoeringsplanning

Korte termijn (2020-2024)

Om de visie actief uit te dragen is het merendeel van de impulsen voor spelen, sport en groen begroot in de periode 2020-2022. In de begroting is rekening gehouden met een collectieve en integrale aanpak bij het uitvoeren van impulsen (tegelijktijdig met herinrichting of onderhoud) vanwege kostenefficiëntie. Impulsen kunnen eventueel ook pas worden toegevoegd wanneer locaties volledig worden heringericht. Deze (passieve) aanpak zorgt voor spreiding van de investeringslast voor impulsen, maar zorgt niet voor verbeteringen op korte termijn.

Lange termijn (2025-2029)

Tussen 2025 en 2029 wordt vooral geïnvesteerd in levensduurverlengend onderhoud en herinrichting van reguliere speelplekken in de buurten. In 2029 zijn veel speeltoestellen aan vervanging toe. Een aantal van de in 2029 benodigde ingrepen is naar voren gehaald en kan al in 2027-2028 worden uitgevoerd om zo de investeringslast gelijkmatiger te verdelen.

Twée-fase aanpak: verlenging levensduur

Voor vervanging van speeltoestellen wordt niet de standaard vervangingstermijn van 10 tot 15 jaar gehanteerd, maar gekeken naar de technische staat. In de meeste gevallen kunnen toestellen na de vervangingstermijn worden opgeknapt en de levensduur verlengd met 5 tot 10 jaar. Daarna worden toestellen vervangen en/of de plek volledig heringericht.

Met levensduurverlengend onderhoud wordt niet alleen opvolging gegeven aan de duurzaamheids-ambities (je doet langer met dezelfde materialen), maar worden ook de kosten voor herinrichting verspreid over een langere periode. Zie hoofdstuk voor de financiële consequenties en bijlage B1.3 voor de basisvoorwaarden van levensduurverlenging.

In de uitvoeringplanning 2020-2029 is per locatie een inschatting gemaakt van het nut en kosten van levensverlengend onderhoud op basis van het plaatsing-/vervangingsjaar, speelintensiteit, de huidige staat en gebruikte materialen. De staat van de toestellen is uiteraard onderhevig aan externe invloeden, daardoor is het advies vanuit de jaarlijkse veiligheidsinspectie leidend voor het al dan niet verlengen van de levensduur.

In tabel B1 (bijlage) zijn richtbedragen opgenomen voor levensduurverlengend onderhoud. In het budget is ook rekening gehouden met dat een ondergrond soms eerder vervangen moet worden dan een toestel. Wanneer een toestel toch eerder dan verwacht aan vervanging toe is kan dit vanuit de post 'onvoorzien' worden bekostigd of wordt het toestel verwijderd.

5 Financiën 2020-2029

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de begrote investeringskosten voor de periode 2020-2029. De begroting uit 2009 wordt vergeleken met de kosten voor instandhouding van het huidige areaal (zonder verbeteringen) en uitvoering van de nieuwe speelruimtevisie.

5.1 Begroting Speelbeleid 2009

In 2009 is gekoppeld aan het speelbeleid een begroting opgesteld voor de toekomstige vervanging van speelplekken in Eemnes. Destijds werd de vervangingswaarde van het areaal geschat op € 582.750,-. De totale begroting voor de periode 2009-2024 kwam uit op € 688.750,-.

Nu tien jaar later is de vervangingswaarde ruim verdubbeld. De belangrijkste redenen:

1. De prijzen van toestellen en ondergronden zijn de afgelopen jaren fors zijn gestegen.
2. In 2009 alleen is uitgegaan van de 1-op-1 vervangingsprijzen van toestellen. De kosten voor valdempende ondergronden, ontruiming en aanleg zijn destijds niet, of maar deels, meebegroet. In de huidige berekening van de vervangingswaarde wordt hiermee wél rekening gehouden.
3. Het aantal speelplekken is ten opzichte van 2009 toegenomen door de aanleg in Zuidpolder. Toch staat deze toename niet in verhouding tot de stijging van de areaalwaarde door bovenstaande oorzaken.

5.2 Huidig areaal en vervangingsopgave - scenario instandhouding

De huidige 41 openbare speel- en sportplekken (incl. losse toestellen) in Eemnes vertegenwoordigen samen een waarde van bijna 1,3 miljoen. Dit is berekend op basis van de huidige aanschafwaarde/vervangingswaarde van de toestellen en ondergronden inclusief plaatsing bij 1-op-1 vervanging.

Op basis van een reguliere vervangingstermijn (10 tot 15 jaar), zijn de meeste locaties binnen 10 jaar aan vervanging toe (34 van de 41). Gelijkaardige inrichting van deze speelplekken kost de komende 10 jaar gemiddeld **€ 108.550,- per jaar**. De locaties die begin 2020 worden gerealiseerd (voortkomend uit het traject 2019) zijn hierin niet meegenomen aangezien deze pas na 12 tot 15 jaar weer aan vervanging toe zijn.

5.3 Begroting 2020-2029 - scenario speelruimtevisie

Instandhouding van het huidige areaal met 1-op-1-vervangingen leidt de komende jaren niet tot het doorvoeren van gerichte verbeteringen in de openbare speelruimte. Om die reden is een visie ontwikkeld voor de toekomst van de speelruimte. Met behulp van richtbedragen (tabel B1 in bijlage 2) zijn de kosten van deze visie en bijbehorende ingrepen uitgewerkt.

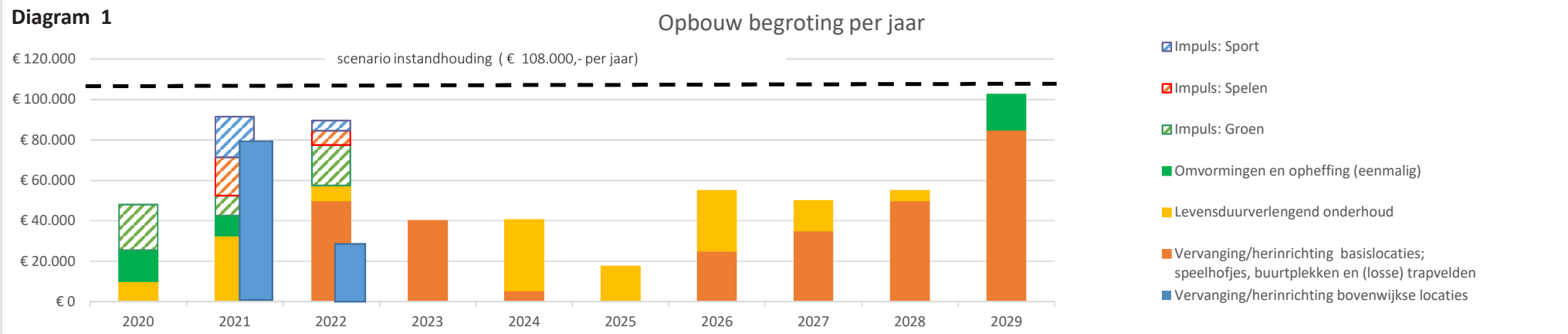
Opbouw begroting 10 jaar

Voor het uitvoeren van de speelruimtevisie is in de periode 2020-2029 in totaal € 699.500,- nodig, gemiddeld € 69.950,- per jaar. Dit zijn de kosten voor herinrichting, omvorming, aanleg én de voorgestelde impulsen. In tabel 1 hieronder is te zien hoe deze begroting is opgebouwd. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de benodigde investering voor inrichting en verlenging van basislocaties, bovenwijkse locaties en impulsen op korte termijn. Zoals in hoofdstuk 4 aangegeven zijn de optionele projecten niet meebegroet.

In diagram 1 (volgende pagina) is de opbouw van de begroting per jaar te zien en het verschil ten opzichte van de jaarlijkse kosten voor het scenario van instandhouding. De piek in 2020-2022 komt hoofdzakelijk door de investering in bovenwijkse voorzieningen en de het uitvoeren van impulsen. Van 2023 tot en met 2028 zijn de benodigde investeringskosten fors lager dan bij instandhouding. De piek in 2029 wordt veroorzaakt door kosten voor vervangingen die in de periode ervoor met levensduurverlengend onderhoud zijn uitgesteld. Te zijner tijd kan natuurlijk worden gekeken of ingrepen daadwerkelijk dan al nodig zijn. In bijlage B2 is een gespecificeerde tabel terug te vinden met de opbouw van de begroting per jaar.

Tabel 1 - opbouw begroting 2020-2029			
Basislocaties: speelhofjes, buurtplekken en (losse) trapvelden	aantal keer	kosten t/m 2029	kosten / jaar
Vervanging/herinrichting	11x	€ 290.500	€ 29.050
Levensduurverlengend onderhoud	19x	€ 100.000	€ 10.000
Omvormingen en opheffing (eenmalig)	8x	€ 43.000	€ 4.300
Totaal begroting basislocaties 2020-2029		€ 433.500	€ 43.350
Bovenwijkse speel- en sportplekken en schoolplein Clusterschool	aantal keer	kosten t/m 2029	kosten / jaar
Vervanging/herinrichting	3x	€ 110.000	€ 11.000
Levensduurverlengend onderhoud	5x	€ 52.500	€ 5.250
Totaal begroting bijzondere locaties 2020-2029		€ 162.500	€ 16.250
Impuls spelen/sporten/groen	aantal keer	kosten t/m 2022	
<i>Periode 2020-2022 (actief uitvoeren visie)</i>			
Spelen	4x	€ 26.000	
Sport	5x	€ 25.000	
Groen	10x	€ 52.500	
Totaal impulsen periode 2020-2022		€ 103.500	
Totale begroting periode 2020-2029		€ 699.500	€ 69.950

Diagram 1

5.4 Bijkomende kosten

Aanvullend op het reguliere vervangingsprogramma en de impulsen zijn er jaarlijks terugkerende kosten voor onderhoud, inspectie, ontwerp en participatie. Ook zijn er kosten die van tevoren lastig in te schatten zijn, maar wel worden verwacht.

Jaarlijkse kosten

Dit betreft de kosten voor regulier onderhoud, jaarlijks €26.000,- (2% van de totale huidige vervangingswaarde). Deze kosten komen bovenop het jaarlijkse investeringsbudget. Hieronder valt het uitvoeren van de jaarlijkse veiligheidsinspecties en de daaruit voortvloeiende kleine reparaties.

De kosten voor groot onderhoud (levensduurverlenging), zijn opgenomen in de investeringsbegroting en worden niet meegenomen in de jaarlijkse onderhoudsbudgetten. De onderhoudswerkzaamheden zoals deze zijn opgenomen in het bestek van Sight (o.a. schoonmaken van toestellen en ondergronden, inzanden van kunstgras) zijn niet in het reguliere onderhoudsbudget opgenomen.

Na 2024 moet het onderhoudsbudget opnieuw worden berekend vanwege de veranderingen in de speelruimte die hebben plaatsgevonden.

Kosten ontwerp en begeleiding van participatie en uitvoering

Deze kosten zijn afhankelijk van de locatie en gewenste ingrepen. Indien de werkzaamheden door een externe partij worden uitgevoerd is te verwachten dat dit tussen de 10 en 25% per locatie extra zal kosten bovenop het investeringsbudget. Bij 25% is al rekening gehouden met werkzaamheden als technische uitwerking en directievoering.

Incidentele kosten

Hieronder vallen o.a. de aanleg van watertappunten of een *extra* samenspeelimpuls door het plaatsen van speciale toestellen op speelplekken ter verbetering van de toegankelijkheid en inclusiviteit. Op welke locaties dit nodig is moet nader worden bepaald in samenspraak met bewoners en gebruikers van de plekken. Deze kosten zijn dan ook niet meegebroet in dit uitvoeringsplan.

Tabel 2 - aandeel investering sport periode 2020-2029	
Locaties	kosten
#1 - Trapveld Roerdomp - Scholekster <i>herinrichting 2025</i>	€ 25.000
#18 - Noorderbrink (Skatepark) <i>alleen levensduurverlengend onderhoud (aanleg 2019)</i>	€ 10.000
#30 - Stadswijksingel <i>herinrichting sportveld 2021</i>	€ 20.000
#36 - Goudhaver <i>levensduurverlengend onderhoud</i>	€ 7.500
5x Impuls sport (2020-2022) <i>diverse locaties</i>	€ 25.000
Totale kosten sport 2020-2029*	€ 87.500
% van totale begroting speelruimte 2020-2029	13%

* deze kosten zijn meegebroet in de totale begroting speelruimte.

6 Aanbevelingen speelbeleid en uitvoering

Doorkijk 15 jaar (t/m 2034)

Investerings voor de volledige herinrichting van veel speel- en sportplekken kunnen de komende 10 jaar worden uitgesteld door levensduurverlengend onderhoud. Hierdoor zijn de kosten de komende 10 jaar ongeveer de helft ten opzichte van het scenario voor instandhouding. Door het levensduurverlengend onderhoud zijn veel toestellen pas in de periode 2030-2034 aan vervanging toe. De kosten voor deze periode zijn geschat op € 562.500,- voor vervanging/herinrichting. Over een periode van 15 jaar betekent dit dat de totale kosten van het uitvoeren van de visie op € 1.262.500,- worden geschat. Dit totaal € 38.500,- minder dan het scenario voor instandhouding. De belangrijkste verschillen tussen het scenario voor instandhouding en het uitvoeren van de visie:

- Bij de uitvoering van de visie wordt ook een verbeteringslag geïmplementeerd (impulsen), bij het scenario instandhouding niet.
- Kosten voor levensduurverlengend onderhoud zijn meegenomen in de investeringsbudget van de visie, het scenario voor instandhouding gaat enkel uit van een op een vervanging.
- Op langere termijn is het toepassen van levensduurverlengend onderhoud goedkoper dan volledige vervanging van het areaal elke 10-15 jaar.

Bijzondere speellocaties

Een aanzienlijk deel van de uitvoeringsbegroting wordt besteed aan de herinrichting en het levensduur verlengend onderhoud op bijzondere locaties. Op de totale begroting van € 699.500,- bedraagt dit € 162.500,- oftewel zo'n 23% (zie tabel 1, pagina 14). Aanbevolen wordt om deze kosten niet vanuit het reguliere speelruimtebudget te financieren, maar hiervoor gebruik te maken van aparte projectbudgetten. Hiermee blijft het speelruimtebudget beschikbaar om te spreiding en kwaliteit van het algemene aanbod op buurniveau in goede staat te houden.

Sportaanbod

Het uitvoeringsplan voor openbare speelruimte heeft ook betrekking op de openbare sportplekken in de gemeente. Deze worden eveneens heringericht en op sommige locaties wordt gericht een sportimpuls toegevoegd om beweging in de specifieke buurt te stimuleren. Daarmee wordt natuurlijk ook aangehaakt op de ambities vanuit het beleidsterrein sport. Aanbevolen wordt daarom om hierin te kijken of samenwerking (ervaring, expertise, ambities) en daaraan gekoppeld het delen van de investeringslast mogelijk is. In de totale uitvoeringsbegroting komt 13% ten gunste van het herinrichten van sportplekken en het toevoegen van sportimpulsen, zie tabel 3 op de vorige pagina.

Flexibiliteit budgetten

In de huidige situatie worden budgetten gekoppeld aan specifieke locaties. Aanbevolen wordt hier flexibeler mee om te gaan zodat het mogelijk is budgetten uit te wisselen tussen verschillende locaties. Voor de impuls-budgetten is het advies deze vrij inzetbaar te maken in de periode 2020-2021. Dan zijn de budgetten makkelijker af te stemmen op de specifieke behoefte van de verschillende locaties. Bijvoorbeeld: op twee locaties is voor € 5.000,- voor vergroening begroot, alleen blijkt op de ene locatie € 7.500 nodig te zijn i.v.m. participatie en op de andere locatie volstaat € 2.500,- omdat hier simpelweg alleen een boom moet worden toegevoegd. Het advies voor vrije inzetbaarheid geldt ook voor het budget voor levensduurverlengend onderhoud over de gehele periode, of per 5 jaar. Hierdoor kan budget worden ingezet wanneer dat echt nodig is (nu een inschatting op basis van plaatsingsjaar).

Initiatiefbudget buitenspelen

Initiatieven van bewoners zijn waardevol voor de sociale cohesie in buurten. Wanneer een initiatief betrekking heeft tot buitenspelen en bewegen is het advies om hier als gemeente in te ondersteunen met advies en indien nodig ook budget. In veel gevallen kan dit prima samengaan met de al geplande ingrepen in de buurt. Wanneer toch extra budget nodig is voor de realisatie van een speel- of beweeginitiatief is € 2.500,- een richtlijn. Uiteraard hangt dit af van het soort initiatief. Voor structurele ondersteuning van initiatieven kan jaarlijks evt. een apart bedrag worden begroot. Initiatiefbudget is nu niet meegenomen in de begroting voor 2020-2029.

Bestemming spelen en groen

In veel Nederlandse gemeenten is de bestemming spelen en groen gecombineerd. Dit biedt meer mogelijkheden voor de uitwisseling van functies en het natuurlijker en klimaatbestendig inrichten van deze openbare ruimte. In Eemnes hebben speelplekken nu enkel de bestemming 'Spelen'. Met uitzondering van ZuidPolder, hier is de bestemming wel gecombineerd met groen. Daarom het voorstel om de bestemming 'Spelen' en Groen' ook elders in Eemnes te combineren. Zo kunnen in het vervolg groene locaties makkelijker bespeelbaar worden gemaakt en speelplaatsen eenvoudiger vergroend.

Ruimte voor spelen en sporten bij nieuwbouw

De 3% speelnorm (minimum) blijft bij nieuwbouw/inbreiding leidend. Wanneer Inbreiding ten koste gaat van speelruimte moet dit in de omliggende buurt worden gecompenseerd volgens de basisvoorwaarden van dit beleid. Bijvoorbeeld: de sportplek verdwijnt door nieuwbouw, elders in de buurt moet een nieuwe sportplek worden gerealiseerd/toegevoegd aan een bestaande locatie. Het is belangrijk dat wanneer bij nieuwbouw ook speel- en sportvoorzieningen worden gerealiseerd, de kosten hiervan vooraf worden mee begroot in de Grondexploitatie (GREX).

Bijlagen

<i>B1 Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering</i>	<i>18</i>
<i>B.1.1 Soorten speelruimte en functie</i>	<i>18</i>
<i>B.1.2. Inrichtingscriteria</i>	<i>19</i>
<i>B.1.3. Criteria klimaat en duurzaamheid</i>	<i>20</i>
<i>B.1.4. Werkwijze participatie en initiatieven</i>	<i>21</i>
<i>B.1.5. Wetgeving, veiligheid en beheer</i>	<i>22</i>
 <i>B2 Uitvoeringsprogramma</i>	 <i>23</i>
<i>B.2.1 Richtbedragen voor uitvoering</i>	<i>23</i>
<i>B.2.2. Uitvoeringsbegroting per jaar</i>	<i>23</i>

Externe bijlagen: *Speelruimteonderzoek Eemnes 2019*

B1 Basisvoorwaarden voor inrichting en uitvoering

Deze bijlage is een leidraad voor de inrichting van de speel- en sportplekken in Eemnes. Het kan worden gebruikt als richtlijn voor ontwerp van de speelruimte, bij uitvoering en participatie met bewoners.

B.1.1 Soorten speelruimte en functie

Een goed en divers netwerk van speel- en sportplekken is belangrijk zodat zoveel mogelijk bewoners van deze voorzieningen gebruik kunnen maken. Vanwege de goede algehele bespeelbaarheid van de openbare ruimte en de algemeen goede dekking van speelplekken, wordt de 3% speelnorm (beleidsplan 2009) niet langer gehanteerd (nu over heel Eemnes 6%) aangezien dit enkel iets zegt over de kwantiteit, maar niet de kwaliteit van de speelruimte. Bij nieuwbouw/inbreiding blijft de 3% wel het minimum.

Aan de hand van ligging, inrichting en ruimte, is de speelruimte in Eemnes onderverdeeld in 5 categorieën; Speelhofjes, Buurtspeelplekken, Bovenwijkse voorzieningen, trapveldjes, vrije speelruimte en routes.

Speelhofjes - adviesdoelgroep 0-9 jaar

De kleine speelplekken (door huizen omsloten/ in een hofje gelegen) zijn bedoeld ter aanvulling op de buurtplekken. Deze speelhofjes zijn vooral bedoeld voor de jongste doelgroep die nog niet zelfstandig in de buurt uit spelen mag. Inrichting met speeltoestellen is niet altijd nodig. Of een kleine locatie/speelhofje wordt (her)ingericht met toestellen of speelaanleidingen hangt onder anderen af van de beschikbare speelruimte en andere speelvoorzieningen in de buurt. Demografische ontwikkeling van de buurt of bewoners rondom de plek kunnen ook worden meegewogen. Deze plekken zijn meestal wel belangrijk voor de direct omwonenden en blijven behouden als speelruimte. In overleg met bewoners kunnen deze plekken ook (tijdelijk) een andere buurtfunctie krijgen (groen, ontmoeting, moestuin), al dan niet gecombineerd met spelen.

Vanwege de beperkte ruimte en vaak korte afstand tot de huizen of tuinen wordt een maximale valhoogte van 150 cm voor toestellen gehanteerd en worden toestellen bij voorkeur op gras geplaatst. Onder slijtgevoelige delen kan evt. (gedeeltelijk) een slijtvaste ondergrond worden geplaatst (zie ook hieronder bij 'valondergronden'. Toestellen specifiek voor de doelgroep 0-4, 'mini-toestellen, zijn op speelhofjes af te raden i.v.m. kortdurend gebruik ten opzichte van de levensduur.

Buurtplekken - adviesdoelgroep 0-14 jaar

Buurtplekken hebben een ruime en open opzet, liggen niet te dicht op of omsloten

door woningen, bieden uitdaging voor een bredere doelgroep en stimuleren samenspel en ontmoeting in de buurt. Spelen wordt op deze plekken bij voorkeur gecombineerd met een vorm van sport. In elk barrièregebied zou zo'n plek moeten liggen of gerealiseerd moeten worden. Openbare schoolpleinen kunnen deze functie ook vervullen. De demografische ontwikkeling in een buurt is niet van invloed op het al dan niet aanwezig zijn/realiseren van buurtplekken, hooguit op de inrichting. Kinderen en andere bewoners moeten in elke buurt goed kunnen spelen en bewegen, ongeacht de leeftijd. Hierin wordt meegewogen dat kinderen ook bij vriendjes, oppas of opa's en oma's spelen en vanwege gescheiden ouders niet de hele week wonen op het adres waar zij staan ingeschreven.

Bovenwijkse voorzieningen - adviesdoelgroep 0-100+ of jongeren

Eemnes kent drie locaties die als bovenwijkse voorziening kunnen worden aangemerkt of deze potentie hebben; het skatepark, de Stadwijkstraat (kabelbaan) en het Plantsoen (koeienspeelplek). Bovenwijkse voorzieningen kenmerken zich door veel ruimte, goede bereikbaarheid/centrale ligging en een uniek en/of ruim speel- en sportaanbod. Deze plekken kunnen worden ingericht voor een hele brede doelgroep, of juist voor een hele specifieke doelgroep; zoals het skatepark. Het skatepark is een voorbeeld van een bovenwijkse voorziening die met name is ingericht met en voor jongeren uit de hele gemeente. Deze locatie trekt ook jongeren uit omliggende gemeenten. De locatie aan de Stadwijkstraat heeft ook een bovenwijkse rol voor kinderen en jongeren uit Eemnes. Het park tussen de Raadhuislaan en Plantsoen (Koeienspeelplek) heeft potentie als bovenwijkse plek, maar is nog niet als dusdanig ingericht. Deze locatie heeft naast spelen ook een functie als park en herdenkingsplek. Een integrale aanpak bij ontwerp en aanleg van bovenwijkse speel- en sportplekken is belangrijk.

Trapveldjes

Eemnes heeft verschillende trapveldjes die al dan niet bij speelplekken gelegen zijn, de kwaliteit is wisselend (zie bijlage: speelruimteonderzoek). Voetballen is een geliefde vorm van buitenspel bij veel kinderen en andere bewoners. Daarom is het belangrijk dat in elke buurt/binnen elk barrièregebied een trapveld aanwezig is, nu is dat nog niet het geval. De inrichting hangt uiteraard af van de beschikbare ruimte en ligging. Bij voorkeur worden trapvelden niet te dicht bij water gerealiseerd en anders i.c.m. met goede ballenvangers. Een combinatie met andere sporten (volleybal, basketbal, hockey) kan spel en beweging is aan te bevelen om beweging te stimuleren. Natuurlijk kunnen grasvelden prima als speel-/sportveld functioneren zonder dat deze worden ingericht met toestellen zoals doeltjes. Toch is een zekere mate van inrichting aan te bevelen (houten paaltjes, kleine doeltjes), dit komt het gebruik vaak ten goede (uitnodigend en minder gebruikt als uitlaatveld).

Vrije speelruimte en routes

Grasveldjes, plantsoenen, bosjes, stoepen, pleintjes en autoluwe straten behoren ook tot de speelruimte van kinderen en zijn van minstens even groot belang als speelplekken. In de ene buurt zijn meer van deze ruimtes dan in de andere. Deze ruimtes hoeven niet te worden ingericht met speel- of sporttoestellen om bespeelbaar te zijn. Ook op speelplekken zelf is het belangrijk om voldoende ruimte vrij te houden en niet alles vol te zetten met toestellen. Groene of 'lege' openbare ruimte laat kinderen vrij om hun eigen spel te bedenken en dat is minstens even waardevol, dan niet waardevoller dan spelen op een aangewezen speelplek. Wanneer er barrières zijn die moeten worden overbrugt om naar een speelplek te komen, kan het helpen om een speelroute aan te leggen. Speelroutes (kindlinten) tussen speelplekken kunnen ook stimuleren dat kinderen van meer plekken gebruikmaken.

B.1.2. Inrichtingscriteria

Uitdaging en diversiteit

Een divers sport- en speelaanbod verspreid over de gemeente zorgt voor een aantrekkelijke speelruimte. Voldoende variatie op plekken zelf, maar ook tussen plekken onderling is belangrijk. Bij inrichting van speel- en sportplekken is het daarom belangrijk om altijd te inventariseren welk aanbod er al is. Speel- en sportplekken kunnen meer zijn dan een verzameling toestellen. Thema's en combinaties van toestellen en speelaanleidingen kunnen de speeluitdaging vergroten.

Op speelhofjes die hoofdzakelijk door direct omwonenden worden gebruikt is variatie tussen soortgelijke plekken van minder belang, al is het wel goed om binnen buurtjes zelf hier toch enigszins rekening mee te houden. Om te voorkomen dat de plek snel saai wordt, kan met speelvormen worden gevarieerd (geen gelijksoortige toestellen op een plek). Kleine toestellen voor enkel een hele jonge doelgroep (mini-schommels, mini-glijbanen e.d.) hebben niet de voorkeur. Kinderen ontgroeien deze toestellen erg snel, zeker wanneer ze in een speelhofje staan.

Op buurtspeelplekken en bovenwijkse voorzieningen is vooral uitdaging van belang voor kinderen die de speelhofjes ontgroeid zijn en zelfstandig in hun eigen buurt mogen spelen of ook naar speelplekken in andere buurten mogen. Klim- en klautertoestellen, parcours, speciale schommels (manden, multischommels, banden etc.) zijn voorbeelden van een uitdagend speelaanbod. Spelen op deze plekken kan goed worden gecombineerd met sport en groene speelruimte zoals speelbosjes. Toch zijn buurtspeelplekken en bovenwijkse voorzieningen ook plekken waar prima toestellen voor een jonge doelgroep kunnen worden aangeboden omdat kinderen hier vaak onder begeleiding van (groot)ouders of opvang heen gaan. Deze 'kleine' toestellen worden op deze plekken vaak beter en langer gebruikt.

Vrije speelruimte op speelplekken

Dit is belangrijk voor alle plekken, maar vooral voor buurtspeelplekken en bovenwijkse locaties. Bij inrichting moet rekening worden gehouden met voldoende bewegingsvrijheid rondom de speeltoestellen. Op speelhofjes is vooral overzicht belangrijk en voldoende vrije ruimte op gras of ruimte waar jonge kinderen met hun fiets of step kunnen spelen.

Toegankelijkheid (bron 1)

De gemeente Eemnes onderschrijft het Samenspeelakkoord 2019. Vooral bij de (her)inrichting van bovenwijkse locaties en buurtspeelplekken is goede toegankelijkheid belangrijk zodat iedereen van deze plekken gebruik kan maken. Het goed bereikbaar en begaanbaar maken van een locatie en het bieden van uitdaging in de vorm van speelaanleidingen kan al een uitkomst zijn. Om de inclusiviteit van een speelplek te verbeteren kunnen speciale toestellen worden geplaatst die samenspel tussen kinderen met en zonder handicap/beperking bevorderen; bijvoorbeeld een mandschommel of rolstoel-draaitoestel. Wanneer er vanuit de bewoners aanleiding is om een locatie/locaties toegankelijker te maken voor inwoners met een handicap dan wordt hiermee rekening gehouden bij herinrichting van de plek. Als herinrichting nog niet aan de orde is, maar er wel behoefte is aan meer toegankelijkheid, wordt samen met bewoners nagedacht over een passende oplossing op de betreffende locatie of elders in de buurt.

Aandachtspunt budget toegankelijkheid: Voor de grote speelplekken is in de begroting rekening gehouden met het verbeteren van de toegankelijkheid/inclusiviteit. Het gaat dan om basisingrepen zoals brede paden, goede opgang, voldoende vrije ruimte en speelaanleidingen. Grote ingrepen (herstructurering paden etc.) en de aanschaf en plaatsing van speciale toestellen zijn niet meebegroet. De behoefte hieraan en kosten zijn vooraf niet duidelijk te voorspellen. Budget voor dergelijke ingrepen zal apart moeten worden aangevraagd.

Verblijfswaarde versus overlast

Het is prettig als kinderen en andere bewoners een tijdje op een speel- of sportplek kunnen vertoeven. Voldoende zitgelegenheid, afvalbakken, afwisseling van zon en schaduw of een watertappunt kunnen bijdragen aan een prettig verblijf. Grenst een speelplek aan woningen of tuinen, dan is het belangrijk om bij inrichting rekening te houden met privacy, door toestellen niet te dicht op tuinen/ramen te plaatsen. Natuurlijk kan het gebeuren dat wanneer een plek aantrekkelijk wordt gevonden door (met name) jongeren, omwonenden hier overlast van ondervinden. Hier kan met de inrichting enigszins rekening mee worden gehouden (verlichting, bankjes zonder leuning en dergelijke), maar een tijdige sociale aanpak is vaak effectiever.

B.1.3. Criteria klimaat en duurzaamheid

Klimaatadaptatie en groene speelruimte (bron 2 t/m 5)

In Eemnes zijn veel kleinere speelplekken gelegen in hofjes tussen de huizen. Juist op deze plekken kan het zomers erg warm worden en blijft het lang hangen. Vergroening kan zorgen voor verkoeling in de zomer en betere opvang van regenwater. Kortom, meer bomen en gras en minder verharding en kunstondergronden. Daarbij wordt door het toevoegen van groen de bespeelbaarheid en verblijfs waarde van plekken vergroot (meer schaduw, speelbosjes, picknickgras), zeker ook voor grotere speelplekken. Geschikte soorten speelgroen zijn bij voorkeur robuust, stekelvrij, niet giftig, en gemakkelijk in onderhoud, bijvoorbeeld: hazelaar, wilg, laurier. Voor beplanting op speelplekken die meer onderhoud vergt, zoals fruitbomen, wilgenhutten-/tunnels, is het advies om dit enkel aan te leggen als bewoners dit zelf onderhouden/bijhouden.

Aandachtspunten voor aanleg en onderhoud groene speelruimte:

- **Speelbosjes:** Belangrijk om niet te rigoreus te snoeien en snoeiafval (deels) te laten liggen als speelmateriaal. Op speelplekken zelf, maar ook ander bespeelbaar groen.
- **Grasmaaien:** op grote speelplekken moet de maaimachine gemakkelijk rondom de toestellen kunnen maaien. Op kleine speelplekken is het nodig om een bosmaaier te gebruiken.
- **Bomen:** Op grote plekken met veel afstand tot de huizen kunnen soorten worden geplant die groot mogen worden (afhankelijk van de ruimte). Evt. laag vertakte bomen planten. Het is wel belangrijk bomen niet te dicht op toestellen en ondergronden te plaatsen i.v.m. wortelgroei. Op kleine speelplekken soorten planten die niet hoger dan 3 meter worden; laagstam, halfstam, dak- of leibomen.
- **Participatiegroen:** perken, bloemen, hagen, fruitbomen, wilgenhutten vergen specifiek onderhoud/zorg en kunnen het beste worden aangelegd wanneer bewoners zorg dragen voor het onderhoud.

Er zijn inmiddels tal van onderzoeken die aantonen dat een groene (speel)omgeving een positief effect heeft op het welzijn van mensen, zeker op plekken waar zij veel gebruik van maken. Spelen in het groen of met natuurlijke speelaanleidingen heeft ook voor de motorische en cognitieve ontwikkeling van kinderen voordelen. Groenere speelplekken kunnen zo bijdragen aan een gezonde jeugd (zie literatuur pagina 22).

Duurzame inrichting: Levensduur en gebruiksduur

Een duurzame inrichting van speel- en sportplekken gaat lang mee en wordt goed gebruikt. Bij (her)inrichting van speel- en sportplekken wordt in het vervolg gekozen voor toestellen met een lange levensduur van ten minste 12 tot 15 jaar. Een ander belangrijk criterium is een lange gebruiksduur. Dit betekent dat toestellen door een brede doelgroep en gedurende langere periode goed benut kunnen worden (bijvoorbeeld een hoog genoeg duikelrek). Toestellen die samenspel stimuleren hebben de voorkeur, bijvoorbeeld een dubbele (veer)wip of dubbele schommel.

Valondergronden

Ondergronden zijn nu op de meeste speelplekken van kunststof, met name kunstgras en rubber tegels. Kunststofondergronden vergen minder onderhoud, maar met name kunstgras is niet goed recyclebaar en zowel kostbaar om te vervangen als in onderhoud (jaarlijks inzanden). Voor het verduurzamen van speelplekken hebben natuurlijke ondergronden de voorkeur in het kader van zowel het milieu (recycling) als het verbeteren van afwatering en verminderen van hitte. Toestellen met een valhoogte tot 150 cm kunnen op gras geplaatst. Bij een grotere valhoogte kunnen valzand, houtsnippers of schors worden gebruikt. Een natuurlijke ondergrond vergt intensiever onderhoud. Soms kan de keuze voor kunststof ondergronden toch voorkeur hebben (anders dan esthetisch), bijvoorbeeld bij intensief gebruik waarbij gras snel uitslijt zoals bij de uitloop van glijbanen of onder schommels. Bij voorkeur wordt dan gekozen voor een gerecyclede rubber/ EPDM ondergrond (pak's-vrij) i.p.v. kunstgras.

Aandachtspunt: het belangrijk dat het gebruik van een natuurlijke ondergrond niet ten koste gaat van de bespeelbaarheid van een plek, bijvoorbeeld: het is onwenselijk dat door het gebruik van een losse ondergrond onder een mandschommel de toegankelijkheid verminderd.

Hergebruik en verlenging levensduur

Wanneer een speel- of sportplek opnieuw wordt ingericht wordt gekeken welke toestellen nog herbruikbaar zijn. Speeltoestellen hebben een afschrijftermijn van tussen de 10 en 15 jaar. Toch zijn de meeste speeltoestellen na deze termijn nog in voldoende goede technische staat en kan de levensduur eenvoudig een aantal jaren worden verlengd door het toestel op te knappen en losse onderdelen te vervangen. Als de levensduur van toestellen kan worden verlengd is dit zowel gunstig voor de beschikbare budgetten als voor het milieu. Voorwaarde is wel dat de toestellen voor een redelijk bedrag kunnen worden opgeknapt en ten minste nog 3 jaar mee gaan. Daarbij is het belangrijk om rekening te houden met de ondergrond waarin het her te gebruiken toestel wordt geplaatst om zo kapitaalvernietiging bij vervanging te voorkomen. Wanneer toestellen worden verwijderd en op een andere locatie worden hergebruikt is het belangrijk dat verwijdering zorgvuldig gebeurt en het toestel voor herplaatsing wordt geïnspecteerd op veiligheid.

Aandachtspunten levensduurverlenging:

- Altijd vooraf laten inspecteren, evt. demonteren bij bewegende toestellen om veiligheid te controleren/gabasiseren.
- Houten en kunststof toestellen gaan minder lang mee dan staal, let op verborgen broosheid/rot.
- Stalen toestellen gaan vaak lang mee, maar ook hier moet gelet worden op metaalmoeheid. Vooral de lasnaden en bevestigingspunten op de grond moeten extra goed worden gecontroleerd wanneer het toestel ouder is dan de voorgeschreven levensduur.
- Indien toestel korter dan 10 jaar meegaat, dan niet in vaste kunstondergrond plaatsen, maar in losse ondergrond of gras.
- Levensduur alleen verlengen indien het toestel nog ten minste 3 jaar mee kan.
- Het jaarlijks inzanden van kunstgras komt de levensduur en ten goede. (Hiermee is rekening gehouden in het jaarlijkse onderhoudsbudget, zie Hoofdstuk 4.3)
- Om te weten of een ondergrond nog voldoende valdempend is, na 7 a 10 jaar een HIC-meting worden uitgevoerd. (Hiermee is rekening gehouden in het jaarlijkse onderhoudsbudget en levensduurverlenging, zie Hoofdstuk 4.3)

B.1.4. Werkwijze participatie en initiatieven

Bewonersinitiatieven

Initiatieven van bewoners op het gebied van spelen, bewegen en sporten zijn waardevol voor de sociale cohesie en de gemeente wil hiervoor de ruimte geven. Wanneer bewoners zelf speelelementen in de openbare ruimte plaatsen/maken zijn hieraan regels verbonden, zie B.1.5. Wanneer bewoners een speel-, sport-, of beweeginitiatief hebben en hier ondersteuning bij nodig hebben kunnen zij contact opnemen met de gebiedsmanager om te bespreken wat de mogelijkheden zijn. Draagvlak in de buurt is altijd een belangrijke voorwaarde voor ondersteuning door de gemeente.

Participatie bij herinrichting of aanleg speel- en sportplekken

De gemeente betreft bewoners wanneer van speel en -sportplekken worden ingericht. Dit is de afgelopen jaren eigenlijk een vanzelfsprekendheid als het gaat over aanpassingen in de openbare (speel) ruimte. Direct omwonenden worden altijd uitgenodigd om mee te denken over de inrichting. Wanneer het gaat om grotere locaties die door een brede doelgroep worden gebruikt wordt de uitnodiging breder verspreid. De aanpak voor participatie kan per locatie verschillen en is onder andere afhankelijk van het soort locatie, doelgroep en de vervangingsopgave.

B.1.5. Wetgeving, veiligheid en beheer

Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen (WAS)

Speelvoorzieningen moeten voldoen aan het WAS. Toestellen en ondergronden die in de openbare ruimte worden geplaatst zijn gecertificeerd (hebben een keurmerk) en worden regelmatig op veiligheid geïnspecteerd.

Onderhoud en inspectie

De openbare speel- en sportplekken worden jaarlijks geïnspecteerd. De meldingen voor onderhoud en reparatie die hieruit volgen worden zo snel mogelijk opgepakt zodat de kwaliteit en veiligheid van voorzieningen gewaarborgd blijft. Tussentijdse meldingen van gebreken op speel- en sportplekken door bewoners of vanuit de buitendienst worden op korte termijn opgepakt. Wanneer reparatiekosten (bijvoorbeeld na vandalisme) te hoog zijn wordt het toestel in zijn geheel verwijderd. Terugplaatsing hangt af van de dan beschikbare budgetten.

Zelfbouwtoestellen

Door bewoners zelf gebouwde toestellen en ander buitenspeelgoed zoals trampolines voldoen niet aan de wettelijke veiligheidseisen van het WAS (Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen) en mogen daarom niet in de openbare ruimte worden geplaatst. Wanneer dit wel gebeurt zal de Buitencoördinator van de gemeente hierover met de verantwoordelijke bewoners in gesprek gaan en samen komen tot een redelijke termijn waarbinnen bewoners het toestel/bouwwerk verwijderen. Wanneer dit niet gebeurt of de eigenaar niet bekend is zal de gemeente in het uiterste geval zelf overgaan tot verwijdering ter voorkoming van ongevallen.

Milieucriteria inkoop (bron 7,8)

Bij de keuze voor nieuwe toestellen en ondergronden staat duurzaamheid centraal. De Rijksoverheid heeft voor de vervaardiging en inkoop van toestellen nieuwe milieucriteria opgesteld¹. Ook is het vrijkomen van PAK's aan richtlijnen gebonden (REACH richtlijn).

PFAS waarde bij afvoer grond

In 2019 was er veel te doen geweest om de PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) kwestie. Grond ontgraven en afvoeren kan niet meer zomaar. Wanneer grond moet worden afgevoerd moet eerst onderzoek worden gedaan naar het PFAS-gehalte. De kosten per onderzoek worden geschat € 2.000,- euro per locatie. Daarom is in Eemnes gekozen om bij inrichting van speel- en sportplekken te werken met een gesloten grondbalans. Wanneer afvoer van grond wel noodzakelijk is moet in de projectkosten rekening worden gehouden met de kosten voor onderzoek, maar ook afvoer van eventueel vervuilde grond.

Literatuur

1. www.samenspeelakkoord.nl
2. N. Vreeken; Natuurspeeltuinen onder de loep – Onderzoek naar de effectiviteit van natuurlijke speeltuinen op de gezondheid van kinderen, 2015.
3. Ltl; National School Grounds Survey 2003, 2003. Via <https://www.ltl.org.uk/pdf/LTL-Survey-20031288585139.pdf>.
4. W. Leufgen, M. van Lier; Vrij Spel voor Natuur en Kinderen. Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 2007, p.152.
5. R. Louv; Het laatste kind in het bos – Hoe we onze kinderen weer in contact brengen met de natuur. Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 2007.
6. www.rli.nl- Recht op Groen en 6. www.rivm.nl/tekenbeten-en-lyme/teek
7. https://www.mvicriteria.nl/nl/webtool?product_group=42&cluster=3#/42/3//nl
8. <https://www.boerplay.com/2018/05/08/informatie-rubbertegels-als-valondergrond/>

B2 Uitvoeringsprogramma

B.2.1 Richtbedragen voor uitvoering

Richtbedragen

In de begroting is gewerkt met richtbedragen voor verschillende ingrepen. Anders dan in de huidige situatie wordt er gerekend met een bedrag voor de volledige inrichting inclusief ondergronden en plaatsingskosten (niet enkel 1-op-1 vervanging van toestellen). Ook is rekening gehouden met de kosten voor ontruiming en afvoer van materialen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen ingrepen die op de korte termijn (2020-2024) plaats moeten vinden en ingrepen die verwacht worden in de periode (2025-2029). Hierbij is uitgegaan van de huidige prijzen voor de inrichting van speelvoorzieningen en rekening gehouden met toekomstige prijsstijging. Hiermee ontstaat een realistischer inzicht in de te verwachten kosten.

Tabel B1. Richtbedragen uitvoeringsplan		
Ingrepen	2020 t/m 2024	2025 t/m 2029
Herinrichting - speelhofje	€ 20.000 – € 25.000	€ 25.000 – € 30.000
Herinrichting - buurtplek	€ 45.000 – € 50.000	€ 50.000 – € 55.000
Herinrichting - bovenwijkse plek	€ 60.000 – € 90.000	€ 70.000 – € 100.000
Omvormen / buurtinitiatief	€ 5.000 – € 7.500	€ 7.500 – € 10.000
Opheffen (vergroenen) / geen buurtinitiatief	€ 500 – € 2.500	€ 1.000 – € 3.500
Impuls spelen/sport	€ 5.000 – € 12.500	n.v.t.
Impuls groen	€ 5.000	n.v.t.
Levensduurverlengend onderhoud - speelhofje	€ 2.500 – € 7.500	
Levensduurverlengend onderhoud - buurtplek	€ 7.500 – € 10.000	
Levensduurverlengend onderhoud – bovenwijken (elke 5 jaar)	€ 10.000 – € 12.500	
Incidentiele ingrepen		
Samenspeelinpuls: speciaal speeltoestel/ grote ingrepen	€ 5.000 – € 12.500	
Watertappunt incl. installatie	€ 6.000	

B.2.2. Uitvoeringsbegroting per jaar

Tabel B2 - begroting per jaar												
Reguliere ingrepen Periode 2020-2029	aantal keer	totaal t/m 2029	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vervanging/herinrichting basislocaties; speelhofjes, buurtplekken en (losse) trapvelden	11x	€ 290.500	€ -	€ -	€ 50.000	€ 40.000	€ 5.500	€ -	€ 25.000	€ 35.000	€ 50.000	€ 85.000
Vervanging/herinrichting bovenwijken speel- en sportplekken schoolplein Clusterschool	3x	€ 110.000	€ -	€ 80.000,00	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Levensduurverlengend onderhoud	24x	€ 152.500	€ 10.000	€ 32.500	€ 7.500	€ -	€ 35.000	€ 17.500	€ 30.000	€ 15.000	€ 5.000	€ -
Omvormingen en opheffing (eenmalig)	8x	€ 43.000	€ 15.500	€ 10.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 17.500
Impuls spelen/sporten/groen Periode 2020-2022 (actief uitvoeren visie)	aantal keer	totaal t/m 2022	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Spelen	4x	€ 26.000	€ -	€ 19.000	€ 7.000	n.v.t. voor 2022-2029						
Sport	5x	€ 25.000	€ -	€ 20.000	€ 5.000							
Groen	10x	€ 52.500	€ 22.500	€ 10.000	€ 20.000							
Totaal (basingrepen + impulsen)		€ 699.500	€ 48.000	€ 171.500	€ 119.500	€ 40.000	€ 40.500	€ 17.500	€ 55.000	€ 50.000	€ 55.000	€ 102.500